

**РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ СТРАТОНОВА В.М.
«КРИМІНАЛІСТИЧНА ТЕОРІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»**

Петков С. В.¹, Бочелюк В. Й.², Леоненко М. І.³

^{1,3}*Класичний приватний університет, Запоріжжя, Україна*

²*Інститут права ім. В. Сташиса Класичного приватного університету,
Запоріжжя, Україна*

З розвитком науково-технічного прогресу можливості органу розслідування постійно наповнюються новим змістом, що суттєво впливає на рівень розкриття та розслідування злочинів в цілому, та зокрема розширюють пізнавальні можливості слідчого.

Проблема, якій присвятив своє дослідження Стратонов В. М., є надзвичайно актуальною, оскільки, як зазначає і сам автор, вона недостатньо розроблена на теоретичному та практичному рівні, і зумовлює на сьогодні концептуально підходити до вдосконалення форм і методів використання криміналістичних знань під час розслідування злочинів на основі узагальнення досягнень правової науки, вивчення філософської думки та слідчої практики. Тому в сучасних криміналістичних дослідженнях необхідно узагальнити загальнонаукові теорії, які стосуються збору інформації та її оцінки й використання, спілкування, засобів криміналістичної тактики та техніки, психологічних аспектів пізнавальної діяльності тощо.

Слід зазначити, що на сьогодні в Україні не так багато ґрунтовних праць, присвячених дослідженню питань формування та розвитку окремої криміналістичної теорії пізнавальної діяльності. Автор справедливо зазначає, що переважну більшість наукових праць, присвячених пізнавальній діяльності, підготовлено на основі ще радянської ідеології, яка ґрунтується на тенденціях розвитку наукової думки того періоду. Сучасні ж роботи в цій сфері відносяться переважно до навчальної літератури або до коментарів та пропозицій у наукових статтях. Відтак, рецензована наукова праця є вагомим внеском у вітчизняну кримінально-процесуальну і криміналістичну науку та суміжних з ними наук.

Структура монографії є продуманою, логічною й включає три розділи, у яких автор послідовно досліджує проблемні сторони кримінально-процесуального пізнання, спираючись на результати попередніх досліджень, слідчу та судову практику в цій сфері, пропонує шляхи вирішення дискусійних аспектів відповідних питань.

У першій частині монографії (розділи 1-2) автор успішно вирішує загальні методологічні питання, пов'язані з принципами, завданнями, методами кримінально-процесуального пізнання. Він обґрунтовано розкриває особливості предмету кримінально-процесуального пізнання, на підставі яких показує місце, роль та межі пізнавальної діяльності та розкриває зміст цієї діяльності в контексті епістемологічних знань.

Друга частина роботи (розділ 3) присвячена фундаментальним дослідженням розвитку та формуванню окремої криміналістичної теорії пізнавальної діяльності, зокрема, визначенню об'єкта і предмета, структури та засобів цієї діяльності. Заслугове на увагу ретельне дослідження визначення предмету кримінально-процесуального пізнання різними науковцями, виокремлення його загальних ознак, але водночас критичний аналіз певних недоліків дав змогу Стратонову В. М. дати власне визначення об'єкту і предмету окремої криміналістичної теорії пізнання. Теоретичне опрацювання зазначених вище питань, отримані автором під час дослідження результати характеризують роботу як комплексне монографічне дослідження, що вносить елементи новизни та поглиблює правову теорію, має певне значення як для подальших наукових розробок у цій галузі, так і в практичній діяльності правоохоронних органів.

У цілому матеріал роботи характеризується науковою неупередженістю та логічною послідовністю. Його виклад побудований на співвідношенні хронологічного й коректного полемічного підходів до аналізу фактів і поглядів окремих науковців, що свідчить про достатній рівень науковості проведеного автором дослідження й у цілому рецензованої монографії.

Монографія подається в доступному й лаконічному літературному викладі. Назва монографії цілком відповідає змісту, відповідно до її структури автор досить повно охопив предмет дослідження, послідовно й лаконічно виклав його основні здобутки. Стиль викладу основного матеріалу свідчить про відповідну теоретичну кваліфікацію автора, його вміння вести коректну наукову полеміку, а використання значного емпіричного матеріалу, широкого кола нормативної та наукової літератури, багаторічний практичний досвід автора дають змогу констатувати певний рівень обґрунтованості, наукової новизни та практичної значущості проведеного монографічного дослідження. Літературні джерела використовуються критично, ведеться аргументована наукова полеміка з іншими дослідниками. При цьому думки опонентів викладаються точно, а підтримка чи заперечення позицій інших авторів належно обґрунтовується.

Найбільшою перевагою роботи є її методологічна цінність, а саме застосування автором системного підходу під час дослідження проблем пізнавальної діяльності у кримінальному судочинстві, який дав йому змогу перетворити наукові проблеми на конкретні юридичні завдання, які розв'язує будь який юрист.

Саме застосування автором у наукових дослідженнях системного підходу дало змогу йому, по-перше, з великої кількості соціальних правових явищ найрізноманітнішого характеру виявити ті, які найбільш суттєво впливають на формування окремої криміналістичної теорії пізнання, а по-друге, подати кримінально-процесуальне пізнання як складну систему взаємопов'язаних та взаємозумовлених принципів, понять і категорій. Так, пізнавальна діяльність у системі криміналістики та кримінального процесу розглядалась різними авторами, але під різним форматом, частіше не як комплексне дослідження, а як окремі теорії криміналістичної діяльності. Автор у своїй роботі розглядає кримінально-процесуальну діяльність як об'єкт наукового пізнання та як практичну діяльність з розкриття та розслідування злочи-

нів. Кримінально-процесуальне пізнання має свою специфіку, відрізняється від інших видів людської діяльності. Тому даний вид діяльності повинен постійно досліджуватися з урахуванням наукових розробок і змін, які відбуваються з розвитком наукових досягнень, до того ж кримінально-процесуальна форма потребує постійного оновлення. З огляду на це у своїй роботі, автор пропонує внесення ряду взаємопов'язаних змін до кримінально-процесуального кодексу, які заслуговують на увагу не лише наукової громадськості, а й законодавців.

У монографії особлива увага приділяється розв'язанню проблем методичного забезпечення пізнавальної діяльності слідчого та його професійної підготовки, оптимізації наукових рекомендацій з організації та тактики проведення слідчих дій. Тому важко перебільшити практичну значущість рецензованої роботи.

Проте, в монографії Стратонова В. М. містяться окремі дискусійні та спірні фрагменти котрі автору не вдалося розкрити повною мірою. Зокрема, на нашу думку, потребує більш докладного обґрунтування структура окремої криміналістичної теорії пізнавальної діяльності, у межах окремого дослідження.

На вельми високу оцінку рецензованої роботи не впливають окремі неточності та спірні положення, які в ній містяться. Вони не мають принципового значення, проте вимагатимуть наведення додаткових аргументів на користь тієї чи іншої позиції автора в майбутніх наукових дослідженнях.

Актуальність і певна унікальність зібраного й виданого матеріалу дають підстави сподіватися, що монографія Стратонова В. М. посяде гідне місце серед наукових джерел і навчального матеріалу для студентів, курсантів та слухачів юридичних факультетів і інститутів, буде корисною практичним працівникам правоохоронних органів, слугуватиме подальшому розвитку криміналістичної науки.

Надійшла до редакції 21.11.2009 р.